

KARACADAĞ KALKINMA AJANSI

LÜBNAN KURUM ZİYARETLERİ RAPORU

28 MAYIS – 04 HAZİRAN 2011

Mustafa BALTACI
D. Bakır YDO Uzmanı

Halil ÇAKALLI
Ş. Urfa YDO Uzmanı

İÇİNDEKİLER

1. Program Akışı.....	2
2. T.C. Beyrut Ticaret Müşavirliği'ni ziyaret	3
3. Beyrut Ticaret Sanayi ve Tarım Odası'nı ziyaret	3
4. Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı'nı Ziyaret	5
5. Libnor - Lübnan Standartlar Enstitüsü'nü Ziyaret	6
6. Lübnan Yatırım Geliştirme Kurumu'na Ziyaret	6
7. Beyrut Tüccarlar Birliği'ni ziyaret.....	7
8. Lübnan Sanayiciler Birliği'ni ziyaret.....	8
9. Kalkınma ve İmar Konseyi'ni ziyaret.....	9
10. Beyrut Limanı ziyareti.....	10
11. Lübnan Türk Büyükelçiliği ziyareti ve Büyükelçilikteki Resepsiyon.....	11
12. Sonuç ve Öneriler	12

EK BİLGİLER

A) Beyrut Ticaret Sanayi ve Tarım Odasına ait Lübnan Ekonomisi İstatistikleri.....	13
B) 16. Beyrut Uluslararası İnşaat Teknolojileri ve Yapı Malzemeleri Fuarında Dağıtılan Broşür Metni	16

1. Program Akışı

29 Mayıs 2011 Pazar	
02.00	Beyrut'a varış ve check-in (Casa D'or Oteli, Jeanne D'Arc Street - Hamra / Beirut)
30 Mayıs 2011 Pazartesi	
09.30 - 10.30	T.C. Beyrut Ticaret Müşavirliği'ni ziyaret
11.00 - 12.00	Beyrut Ticaret Sanayi ve Tarım Odası'nı ziyaret
13.00 - 15.00	Info Stand Hazırlığı
31 Mayıs 2011 Salı	
10.00 - 10.45	Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı'nı Ziyaret
11.00 - 11.30	Lübnan Yatırım Geliştirme Kurumu'na Ziyaret
12.15 - 13.00	Libnor - Lübnan Standartlar Enstitüsü'nü Ziyaret
17.00 - 22.00	Project Lebanon 2011 Fuarı Resmi Açılışı
01 Haziran 2011 Çarşamba	
09.30 - 10.15	Beyrut Tüccarlar Birliği'ni Ziyaret
10.30 - 11.15	Lübnan Sanayiciler Birliği'ni Ziyaret
14: 15 - 15.00	Kalkınma ve İmar Konseyi'ni Ziyaret
15.00 - 22.00	Fuar 2. Gün
21.00 - 22.00	IFP Group Görüşmesi
02 Haziran 2011 Perşembe	
10.00 - 10.30	Beyrut Limanı Ziyaret i
15.00 - 22.00	Fuar 3. Gün
03 Haziran 2011 Cuma	
15.00 - 22.00	Fuar 4. Gün
04 Haziran 2011 Cumartesi	
03.25	Dönüş

30 Mayıs 2011 Pazartesi Günü;

2. T.C. Beyrut Ticaret Müşavirliği'ni Ziyaret

Diyarbakır Yatırım Destek Ofisi'nde görevli Mustafa Baltacı, Şanlıurfa Yatırım Destek Ofisi'nde görevli Halil Çakallı ve İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi'nde görevli Yusuf Türkoğlu ile Muhammet Murat Yağış, T.C. Beyrut Ticaret Müşavirliği'ne ziyaret gerçekleştirmişlerdir.

Ticaret Müşaviri Cahit Vural ile Ticaret Müşavirliği Sekreteri Elie Reaidy ile program detayları hakkında görüşmeler gerçekleştirilmiş olup ayrıca Karacadağ Kalkınma Ajansı ve Yatırım Destek Ofisleri hakkında bilgiler verilmiştir. Görüşmelerde Lübnan'daki siyasi istikrarsızlığa değinilmiş, hükümetin kurulamamasının ekonomiye direkt yansıdığı, yıllık büyüme hızının % 1,5'lere kadar indiği belirtilmiştir. Alınan diğer bilgiler kısaca özetlenecek olunursa; Lübnan'da ağırlıklı sektör hizmet ve ticaret sektörüdür. Ülkedeki kiracılık yasının getirdiği bir durum olarak şehirde çok sayıda eski bina yenilenmeyi beklemektedir. Alt yapı eksiklikleri sürmekte ve elektrik kesintileri yaşanmaktadır. Devlet kurumlarında iyileştirilmelerin yapılması gerekmektedir. Lübnan kozmopolit bir yapıya sahiptir. Mecliste Müslümanlar ile Hıristiyanlar eşit temsil edilmektedir. Lübnan dışında 15 milyon Lübnanlı Latin Amerika, Brezilya, Kanada ve Venezüella'da yaşamaktadır. Lübnanlı göçmenler 1800'lerden itibaren göç etmeye başlamışlardır. Beyrut'ta çok gelişmiş bir bankacılık sistemi bulunmaktadır.

3. Beyrut Ticaret Sanayi ve Tarım Odası'nı Ziyaret

Beyrut Ticaret Sanayi ve Tarım Odası Genel Müdürü Rabih Sabra ile bir görüşme gerçekleştirilmiş olup görüşme detayları aşağıda özetlenmiştir.

2015 yılında toplam 1,5 trilyon dolarlık bir ekonomik büyüklüğe ulaşması beklenen Türkiye, Suriye, Lübnan ve Ürdün işbirliği için bir araya gelerek Levant İş Forumu'nu oluşturmuşlardır. 14 ayrı alanda 75 projeye imza atan 4 ülke, refah ve ekonomik istikrarın artırılması amacıyla, kişilerin ve malların serbest dolaşımının yanı sıra eğitim ve kültür alanlarında da işbirliğinin arttırılmasını öngörmüşlerdir. Ayrıca iki ülke arasında bir serbest ticaret alanı oluşturulmasını öngören Ortaklık Anlaşması 2010 yılında Devlet Bakanı Zafer Çağlayan ile Lübnan Ekonomi ve Ticaret Bakanı Muhammed Safadi tarafından imzalanmıştır.

Anlaşmanın doğru uygulanması, geliştirilmesi ve ortaya çıkacak sorunlara çözüm bulunması amacıyla, söz konusu Anlaşma ile Ortaklık Konseyi ve Ortaklık Komitesi oluşturulmuştur. Bakanlar düzeyinde toplanacak olan Ortaklık Konseyi ayrıca yeni işbirliği alanlarının tespiti amacıyla müzakerelerde bulunacaktır. Ortaklık Anlaşması; taraflar arasında mal ticaretinde, tarife ve tarife dışı engellerin kaldırılmasını, ortak menşe kurallarının belirlenmesini, koruma önlemleri uygulamalarında uluslararası kuralların esas alınmasını, ekonomik ve teknik işbirliğini kapsamaktadır.

Resim 1- Beyrut Ticari ve Sanayi Odası Ziyareti

Bu Anlaşma, Türk ihracatçılarının Lübnan pazarında AB'li ihracatçılar karşısında buldukları dezavantajlı durumu zaman içerisinde ortadan kaldırdığı gibi, ihracatımızın sektörel ve bölgesel temelde çeşitlendirilmesini sağlayarak rekabet gücümüzün artırılmasına önemli katkıda bulunacaktır.

Anlaşma kapsamında, taraflar arasındaki ekonomik, teknik ve sınaî işbirliğinin artırılması ve güçlendirilmesi, mal ticaretindeki kısıtlamaların kaldırılması, uygun rekabet koşullarının yaratılması, karşılıklı yatırımların teşvik edilmesi ve tarafların üçüncü ülke piyasalarındaki ticaret ve işbirliğinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bu Anlaşma sadece ikili ticari ilişkilerin geliştirilmesine vesile olmayacak aynı zamanda karşılıklı yatırımların geliştirilmesine de hizmet edecektir.

Bu Anlaşmanın imzası ile birlikte Türkiye, Cezayir hariç Barselona Süreci kapsamındaki tüm Avrupa-Akdeniz ülkeleri ile serbest ticaret anlaşmalarını tamamlamış olmaktadır.

İmzalanan bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile birlikte Türkiye ile Lübnan arasındaki ticaret hacminin iki yıl içerisinde 1,5 milyar dolar seviyesine çıkarılması hedeflenmektedir. Halen iki ülke arasında ticarete konu mallar arasında en yüksek paya sahip ürünler, ihracatımız açısından; mineral yakıtlar ve yağlar, demir-çelik, hazır giyim, makine ve teçhizat, plastik eşyalar; ithalatımız açısından ise demir-çelik, inorganik kimyasallar, tekstil ara maddeleri, mineral yakıtlar ve yağlar, elektrikli makine ve teçhizattan oluşmaktadır. Anlaşma'nın Türkiye ve Lübnan'da iç onay sürecinin tamamlanmasının ardından en geç 2011 yılında yürürlüğe girmesi öngörülmektedir.

Lübnan, açık bir ekonomik yapıya sahiptir. Gümrük vergileri düşüktür. Lübnan Serbest Bölgelerinde yatırım yapan yatırımcılara 10 yıla kadar vergilerden muafiyet mevcuttur. Türk firmalarından yatırım yapmak isteyen firmaların işlemleri kurum tarafından takip edilmektedir.

Lübnan'da devletin ekonomiye minimum düzeyde müdahalesi bulunmaktadır. Ekonomi özel sektör eliyle yürümektedir.

Suriye ile zaman zaman gerginleşen ilişkiler, Lübnan'a Suriye üzerinden gerçekleştirilen ihracatı olumsuz yönde etkileyebileceğinden Mersin ve İskenderun Limanlarından Ro – Ro şeklinde gerçekleştirilecek ihracat alternatifleri de araştırılmalıdır ve Devlet tarafından bu destinasyonun geliştirilmesi için uygun tedbirler alınmalıdır. Ayrıca Lübnan ile vizeler kaldırılmıştır.

31 Mayıs 2011 Salı Günü;

4. Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı'nı Ziyaret

Bu ziyaret kapsamında Ticari Bilgi Merkezi Direktörü Rafif Berro ile görüşülmüştür.

Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Kasım 2010 ziyaretinden sonra ikili anlaşma çalışmaları başlamıştır. Fakat Lübnan'da hükümetin kurulamaması anlaşmanın yürürlüğe girmesini engellemektedir.

Resim 2- Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı Ziyareti

Görüşmede alınan notlar aşağıda sıralanmıştır;

- ❖ Lübnan'daki yapılanmaya bakıldığı zaman nüfusun % 60'ının Müslüman, % 30'unun Hristiyan ve % 10'unun da diğer gruplardan oluştuğu görülmektedir.
- ❖ Lübnan'ın ihracatına bakıldığı zaman makine ve ekipmanları, mücevherat, tekstil ve tarım dayalı sanayi ürünlerini ihraç ettiği görülmektedir.
- ❖ Tripoli Limanı Irak ve Suriye'ye geçiş noktasında bulunmaktadır.
- ❖ Lübnan'da Türk Bankası henüz bulunmamaktadır.
- ❖ Lübnan'ın Fransa ile olan ilişkileri güçlü bir şekilde devam etmektedir.

- ❖ Sayın Rafif Berro Lübnan'da yapılacak yatırımlar için her türlü işbirliğine açık olduklarını dile getirmişlerdir.
- ❖ Lübnan ile Türkiye arasındaki kültürel bağlar mevcuttur. Fakat Lübnan – Türkiye ticaret hacmi henüz istenilen bir seviyede değildir.

5. LİBNOR - Lübnan Standartlar Enstitüsü'nü Ziyaret

Lübnan Standartlar Enstitüsü'nden Lena Dergham ile görüşülmüştür. Enstitü, ulusal standartları belirleyen en üst düzey kuruluştur. Enstitü'de her sektörle alakalı teknik komiteler bulunmaktadır (İlaç sektörü hariç). Lübnan'a ihraç edilecek ürünle alakalı standartlar bu enstitü'den öğrenilebilir. Zorunlu olan standartlar ve zorunlu olmayan standartlar bulunmaktadır.

Resim 3- Lübnan Standartlar Enstitüsü Ziyareti (LİBNOR)

Toplamda 2.000'in üzerinde standart mevcut iken bunlardan 300 tanesi zorunlu standarttır. Türkiye ile standartla ilgili çalışma yapılmak istenmektedir. Bununla alakalı genel bir çerçeve oluşturulmuş olup henüz bir anlaşma imzalanmamıştır. Enstitünün kendine ait test laboratuvarı bulunmamasıyla birlikte akredite olmuş laboratuvarlar kullanılmaktadır. Türkiye ile helal standartlar üzerine bir mutabakat sağlanmıştır.

6. Lübnan Yatırımı Geliştirme Kurumu'na Ziyaret

Lübnan Yatırımı Geliştirme Kurumu'ndan Genel Müdür Nabil A. Itani ile görüşülmüştür. Görüşme detayları aşağıdaki gibidir;

Kurum iki alanda faaliyet göstermektedir.

- Lübnan'daki yatırımların teşviki (turizm, tarım, bilgi ve iletişim teknolojileri, gıda imalat),
- Lübnan'da üretilen ürünün pazarlanmasına yönelik destekler,

Lübnan'da yatırım yapmak isteyen firmaların ilk uğrak yeri Lübnan Yatırımı Geliştirme Kurumu'dur.

Yatırım yapmak isteyen bir firma Lübnan Yatırımı Geliştirme Kurumu'na başvurduğu zaman vergilerde, lisanların alınması konusunda, banka kredisi faizi gibi alanlarda yatırımcıya destek olunmaktadır. Ayrıca yatırım sonrası yatırımcının karşılaşacağı sorunlarla ilgili yatırımcıya teknik destek sağlanmaktadır.

Resim 4- Lübnan Yatırım Geliştirme Kurumu Ziyareti

Lübnan'da 3 Serbest Ticaret Bölgesi mevcuttur. Serbest Ticaret Bölgelerinde yatırımcıya (yabancı yatırımcı) yer verilmektedir. Ayrıca, yatırımcı isterse uygun yatırım yerlerinden 3.000 metrekareye kadar herhangi bir işleme gerek kalmadan satın alabilmektedir. 3.000 metrekarenin üzerindeki alanların yatırım için tahsis edilebilmesi için kabinenin onayı gerekmektedir. Kurum, özel teknoloji projeleri oluşturmaktadır. Bu teknoloji bölgelerinde yer alacak firmalara ücretsiz arazi verilmektedir. Ayrıca bu bölgelerde bir yabancı işçiye karşı iki Lübnanlı işçi çalıştırma zorunluluğu mevcuttur.

1 Haziran 2011 Çarşamba Günü;

7. Beyrut Tüccarlar Birliği'ni Ziyaret

Beyrut Tüccarlar Birliği ziyaretinde Genel Müdür Nabil A. Hatem, Başkan Yardımcısı Jihad A. Tannir, B.B. Holding S.A.L. firması Genel Müdürü Bashir Bassatne ve işadamları ile görüşülmüştür. Beyrut Tüccarlar Birliği'nin 1.000 üyesi bulunmaktadır. Tüccarlar Birliği üyeleri tekstil, makine ve donanım, tarımsal ürünler, medikal ürünler, madencilik, çelik ve otomotiv sektörlerinden ihracat yapmaktadırlar.

Resim 5- Beyrut Tüccarlar Birliği Ziyareti

Beyrut Tüccarlar Birliği, Türk işadamlarıyla 2009 yılında bir toplantı gerçekleştirdiklerini fakat istenilen sonucun alınmadığını dile getirmişlerdir.

2011 Eylül – Ekim aylarında ilgili kurumlarla bir araya gelinerek görüşmelerde bulunulacağı belirtilmiş ve görüşmelerden önce görüşülecek kişilerin kontak bilgilerinin gönderilmesi talebinde bulunulmuştur.

Lübnan’da işsizlik oranı % 20’ler düzeyinde seyretmektedir.

Lübnan’da faaliyet gösteren Türk firmalarının zaman zaman pazardan çekildikleri dile getirilmiştir.

Lübnan’daki işgücünün birden fazla dil bilmesinin ayrıca bir avantaj oluşturduğu dile getirilmiştir.

8. Lübnan Sanayiciler Birliği'ni Ziyaret

Lübnan Sanayiciler Birliği’nde Genel Müdür Saad S. Queini ve İhracat Geliştirme Konseyi Başkanı Khaled Farchoukh ile görüşülmüştür. Görüşme detayları aşağıda sıralanmıştır:

- ❖ Türkiye’den metal malzemeler, elektrik malzemeleri gibi imalat sanayinden ihracat gerçekleştirilirken, Lübnan’dan Türkiye’ye yönelik ihracat ithalata oranla düşük bir seviyededir.
- ❖ Türkiye’deki bürokratik engellerden dolayı Türkiye’ye ihracat yapamadıklarını dile getirmişlerdir.
- ❖ Lübnan, Suriye’ye giriş ve çıkışlarda kamyon başına 300 dolar bir ücret ödemektedir.

- ❖ Lübnan şarabının oldukça meşhur olduğu ve bütün dünyaya ihracat yapıldığı; fakat Türkiye'ye ihracatın yok denecek kadar az olduğu belirtilmiştir.

Resim 6- Lübnan Sanayiciler Birliği Ziyareti

- ❖ Lübnanlı işadamlarının Türkiye'de yatırım yapabilecekleri ve ürettikleri ürünleri başta Ortadoğu olmak üzere tüm dünyaya pazarlayabilecekleri belirtilmiştir.
- ❖ Yapılan anlaşmada Lübnan lehine iyileştirilmeler yapılması gerektiğini dile getirmişlerdir.

9. Kalkınma ve İmar Konseyi'ni ziyaret

Kalkınma ve İmar Konseyi'nde İbrahim Chahrour ile görüşülmüştür. Konsey, 1997 yılında kamu niteliğinde kurulmuştur. Lübnan'ın altyapısından sorumlu bir kuruluştur. Bu kurum;

- ❖ Planlama,
- ❖ Fon bulma,
- ❖ Projelerin uygulanmasından sorumlu bir kuruluştur.

Resim 7- Lübnan Kalkınma ve İmar Konseyi Ziyareti

Kurum; Lübnan'daki altyapı (enerji, kanalizasyon, içme suyu, telekomünikasyon, okul yapımı) faaliyetlerinden sorumludur. Türkiye'deki faaliyet gösteren inşaat firmalarıyla ilişki içindedir. Fon bulma noktasında Dünya Bankası, İslam Kalkınma Bankası, devletin kaynakları ve uluslararası kurumlardan aldığı finansman ile faaliyetlerini sürdürmeye çalışmaktadır. Solidera adlı kamu – özel sektör ortaklığında bir firma aracılığı ile Beyrut Limanı inşaat çalışmaları devam etmektedir. Türkiye'deki bir firmayla elektrik üretimi konusunda anlaşmaya vardıklarını, anlaşmaya göre petrolden elektrik üretilerek Beyrut'a 3 yıl boyunca elektrik sağlanacağı belirtilmiştir.

İnşaat malzemeleri temininde İtalya ve Fransa önde gelmektedir. Lübnan'da inşaat taahhütleri 2008 yılından sonra hız kazanmaya başlamıştır.

2 Haziran 2011 Perşembe Günü,

10. Beyrut Limanı Ziyareti

Beyrut Liman İşletmesinde Joseph Farkat ile görüşülmüştür.

Lübnan'da dört adet liman bulunmaktadır.

- Beyrut Limanı,
- Tripoli Limanı,
- Saida Limanı,
- Tyre Limanı.

Resim 8- Beyrut Liman Ziyareti

Beyrut Limanı Göstergeleri

	2007	2008	2009	Değişim 09/08 (%)
Gemi Sayısı	2.187	2.055	2.395	16,6
Konteynır Sayısı	947.265	945.100	994.661	5,3
Taşıt Sayısı	47.644	96.856	100.278	3,5
Mal (milyon ton)	5,3	5,8	6,3	10,1
Yolcu Sayısı	705	2.694	6.699	148,7
Liman Geliri (milyon dolar)	139,9	132,6	163,5	23,3

Kaynak: Beyrut Limanı İşletmesi, 2011.

Beyrut Limanında genişletme çalışmaları devam etmekte olup 2012 yılı sonu itibariyle konteynır kapasitesinde % 50'lik bir artış olacağı belirtilmiştir. Beyrut Limanı, kamu – özel sektör ortak işletmesidir. Tripoli Limanını ise tamamen kamu sektörü işletmektedir. Saida Limanı küçük gemilerin ve kargoların kullanıldığı liman iken, Tripoli Limanı tarım ürünleri ve buğday için kullanılmaktadır.

11. Lübnan Türk Büyükelçiliği Ziyareti ve Büyükelçilikteki Resepsiyon

Fuarda Türk firmalarının stantlarını ve Ajansımızın standını ziyaret eden Lübnan Büyükelçimiz Sayın İnan ÖZYILDIZ, Lübnan Büyükelçiliğimizde Fuara katılan Türk katılımcı firmalarına, İGEME ve Ajans uzmanlarımıza tanışma yemeği vermiştir.

Resim 9- Lübnan Büyükelçiliği Ziyareti

12. Sonuç ve Öneriler

Lübnan kurum ziyaretlerini Dış Ticaret Müsteşarlığı ile ortaklaşa düzenlememiz kurumlar arası işbirliği yapılması açısından önem arz etmektedir. Lübnan'a yapmış olduğumuz ziyaretlerde, Türk Heyeti olarak karşılandık ve çok yakın bir ilgi gördük. Bunu, Osmanlı Devleti'nin Lübnan'da 400 yıl adalet içersinde bir yönetim sürmesi ve Lübnan halkının Türkiye ile akrabalık bağlarının varlığına bağlamak gerekir.

Ajans olarak Ortadoğu Ülkeleri ile ticari ilişkilerimizin geliştirilmesi noktasında; Bölgemizin bilinmesi açısından çok faydalı bir ziyaret olmuştur. Lübnan'da kurumlar ile yapmış olduğumuz ziyaretler sonucu; ortak ticari ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla her iki ülkenin gerek kamu kurumlarının gerekse özel sektör temsilcilerinin belli aralıklarla bir araya gelmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Lübnan'da Bankacılık Sektörü çok gelişmiş olmasına rağmen, Türk bankalarının Lübnan'da şubelerinin olmaması bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Ticari ilişkilerin gelişmesi açısından en kısa sürede burada şube açılmalıdır.

Lübnan'da kamu kurumlarına yapmış olduğumuz ziyaretler ve Yapı Fuarı münasebetiyle yapmış olduğumuz ziyaretlerin Bölgemizin ve Ajansımızın tanınırlığı açısından olumlu sonuçlar yaratacağı değerlendirilmektedir. Diğer Ortadoğu Ülkelerine yönelik gelecekte yapacağımız benzer ziyaretleri Dış Ticaret Müsteşarlığı ile ortaklaşa düzenlememiz, benzer ziyaretlerin verimli geçmesine vesile olacaktır. Ayrıca, Ajansımızın bölgemizde Sanayi ve Ticaret Odası ve benzer kurumlarla gerçekleştireceği organizasyonlarla Ortadoğu ülkelerine yapacağı ziyaretler, bölgemizdeki firmaların Ortadoğu ülkelerinde tanınmasını ve ticari faaliyetlerin başlamasını olanaklı kılacaktır.

EKLER

EK 1- Beyrut Ticaret Sanayi ve Tarım Odası'na ait Lübnan Ekonomisi İstatistikleri

Tablo 1- Yıllar İtibariyle Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla Miktarları

Yıllar	GSYİH (Milyar Dolar)
2000	17,3
2001	17,7
2002	19,2
2003	20,1
2004	21,8
2005	21,9
2006	22,4
2007	25
2008	27
2009	29,4
2010 (Tahmini)	32,6

Kaynak: Lebanon Chamber of Commerce Industry & Agriculture, 2010.

Tablo 2- Yıllar İtibariyle Dış Ticaret Göstergeleri

	İhracat (Milyon Dolar)	İthalat (Milyon Dolar)	Dış Ticaret Dengesi
2000	714	6.228	-5.514
2001	889	7.291	-6.402
2002	1.045	6.445	-5.400
2003	1.524	7.168	-5.644
2004	1.747	9.397	-7.650
2005	1.880	9.340	-7.460
2006	2.283	9.398	-7.115
2007	2.816	11.815	-8.999
2008	3.478	16.137	-12.659
2009	3.484	16.242	-12.758
2010 Haziran	2.113	8.580	-6.467

Kaynak: Lebanon Chamber of Commerce Industry & Agriculture,2010.

Tablo 3- Lübnan'ın İthalat Yaptığı Ülkeler (2009)

Ülkeler	Miktar (Bin Dolar)	(%)
A.B.D.	1.764.296	10,9
Fransa	1.570.542	9,7

T.C.
KARACADAĞ KALKINMA AJANSI
Diyarbakır ve Şanlıurfa Yatırım Destek Ofisleri

Çin	1.439.686	8,9
Almanya	1.237.413	7,6
İtalya	1.224.638	7,5
Japonya	670.636	4,1
Türkiye	653.111	4,0
İngiltere	488.365	3,0
Mısır	420.639	2,6
Rusya	416.063	2,6
İsviçre	406.865	2,5
Brezilya	362.079	2,2
Güney Kore	331.679	2,0
Hindistan	317.822	2,0
Suudi Arabistan	309.923	1,9
Kuveyt	290.611	1,8
B.A.E.	261.229	1,6
Belçika	258.297	1,6
İspanya	256.749	1,6
Hollanda	244.519	1,5
Suriye	233.664	1,4
Ukrayna	220.095	1,4
Ürdün	189.613	1,2
Romanya	188.139	1,2
Tayland	183.079	1,1
Toplam	13.939.752	85,8
Diğer Ülkeler	2.301.899	14,2
Genel Toplam	16.241.651	100,0

Kaynak: Lebanon Chamber of Commerce Industry & Agriculture, 2010.

Tablo 4- Lübnan'ın İhracat Yaptığı Ülkeler (2009)

Ülkeler	Miktar (Bin Dolar)	(%)
İsviçre	777.448	22,3
B.A.E.	332.816	9,6
Irak	270.809	7,8
Suudi Arabistan	242.804	7,0
Suriye	225.443	6,5
Belçika	113.793	3,3
Fransa	107.235	3,1
Ürdün	105.420	3,0
Türkiye	104.879	3,0
Katar	79.552	2,3

T.C.
KARACADAĞ KALKINMA AJANSI
Diyarbakır ve Şanlıurfa Yatırım Destek Ofisleri

Kuveyt	77.299	2,2
Mısır	74.652	2,1
Güney Afrika	72.228	2,1
A.B.D.	49.520	1,4
İran	48.861	1,4
Nijerya	43.061	1,2
İngiltere	39.314	1,1
Angola	36.962	1,1
İspanya	34.871	1,0
Çin	32.289	0,9
Kongo	31.154	0,9
Almanya	30.300	0,9
Cezayir	28.410	0,8
Hollanda	28.249	0,8
Sudan	27.211	0,8
Toplam	3.014.580	86,5
Diğer Ülkeler	469.794	13,5
Genel Toplam	3.484.374	100,0

Kaynak: Lebanon Chamber of Commerce Industry & Agriculture, 2010.

EK 2- Beyrut Uluslararası İnşaat Teknolojileri ve Yapı Malzemeleri Fuarında Dağıtılan Broşür Metni

Fuara gelen ziyaretçilere 250 adet aşağıdaki metin dağıtılmıştır.

Temel Öngörüler

Türkiye, 2009 – 2014 yılları arası dönemde inşaat sektöründe % 8,5 oranında (yeni, yenileme ve inşaat malzemeleri) büyüme beklentisi ile çok olumlu gözükken ülkeler arasında yer almaktadır. Konut talebi, artan kentsel dönüşüm projeleri, doğrudan yabancı yatırımlardaki artış beklentisi, yenilenebilir enerji alanında yapılması planlanan altyapı yatırımları ve büyük enerji nakil projelerinin Türkiye’den geçmesi, Türkiye’de başta konut inşaatları olmak üzere, konut dışı ve altyapı inşaatlarındaki büyümeyi de desteklemektedir. Ayrıca, gayrimenkul yatırım ortaklıklarının sayısında görülen artış, finansmanı güç, büyük projelerin gerçekleşmesinin de önünü açmaktadır. Bu gelişmelere ek olarak, harcanabilir gelir seviyesinin yükselmesi, deprem ve enerji verimliliği konusunda alınacak önlemler ve halkın bilinç seviyesinin giderek artmasıyla Türkiye’de yenileme pazarı da inşaat sektörünün büyümesinde rol oynayacaktır.

Tablo 1- Dünya İnşaat Sektörü Büyüme Beklentileri

Bölgeler	Büyüme Beklentisi (2009 - 20014) ¹	Büyümeyi Tetikleyen Unsurlar
Asya - Pasifik	7,9%	Kentleşme, nüfus artışı, hane halkı sayısındaki büyüme doğrultusunda altyapı ve konut inşaatları.
Doğu Avrupa (Rusya ve Türkiye dâhil)	7,2%	Olimpiyatlar, FIFA Dünya Kupası, vb. organizasyonlar ve enerji nakil projelerine bağlı altyapı yatırımları, Doğrudan yabancı yatırım artmasının da etkisiyle konut dışı yatırımlar.
Güney Amerika	6,1%	Nüfus artışı, kentleşme hızı ve hane halkı sayısındaki büyüme doğrultusunda konut inşaatları altyapısının iyileştirilmesi.
Kuzey Amerika	6,0%	Nüfus artışına bağlı konut inşaatları ve yenileme pazarı.
Afrika ve Ortadoğu	5,2%	Nüfus artışı, kentleşme hızı ve hane halkı sayısındaki büyüme doğrultusunda konut inşaatları altyapısının iyileştirilmesi.
Batı Avrupa	1,4%	Enerji verimliliği ve yaşlı konut stokuna bağlı yenileme pazarı.

Kaynak: TOBB, 2011.

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, henüz çevre ve enerji verimliliği konuları yeni yeni filizlenmektedir. Asıl odak, kaliteli, güvenli ve müşteriye çekici gelen yapılara yatırım yapılması

¹ İnşaat sektörü büyüme beklentileri, yeni inşaat, yenileme pazarı ve kullanılan inşaat malzemeleri ve hizmetleri kapsamaktadır.

olmakla birlikte, önümüzdeki dönemde Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarının yeşil binalar ve enerji verimliliği gibi konuları da gündemlerine alması beklenmektedir.

Türkiye, bölgenin inşaat malzemeleri üretim üssü konumunda, ancak uzun vadede bölge lideri olmak için teknoloji üssü olmaya doğru yönelmelidir.

Tablo 2- Türkiye İnşaat Malzemeleri Üretim Sıralamaları

Sektörler	Sektörün Üretim Açısından Konumu
Çimento	Yakın coğrafyada ² 1. / Dünya'da 7.
İklimlendirme, Klima, Soğutma	Yakın coğrafyada 1.
Demir Çelik (ham çelik)	Yakın coğrafyada 3. / Dünya'da 10.
Seramik Kaplama Malzemeleri	Yakın coğrafyada 2. / Avrupa'da 3.
Doğaltaş - Mermer	Yakın coğrafyada 2. / Dünya'da 5.
Boya (dekoratif)	Yakın coğrafyada 2. / Avrupa'da 6.
Alçı	Yakın coğrafyada 3. / Avrupa'da 4.
Cam (düz cam)	Yakın coğrafyada 4. / Avrupa'da 4.

Kaynak: TOBB, 2011.

İnşaat malzemesi üretiminde, lojistik maliyetler, hammaddeye yakınlık gereksinimi ve ülke bazında ürün özelliklerinin farklılaşması, birçok alt sektörde hedeflenen pazara yakın üretim kabiliyetini gerektirmektedir. Son dönemde, ihracat performansımızın hızla arttığı yakın coğrafyamızdaki pazarlarda kalıcı başarı sağlanması için yerel üretim fırsatlarının değerlendirilmesi gereklidir. Global üreticilerin, kendi pazarlarındaki düşük büyüme beklentisi ve yüksek maliyetler karşısında, yeni açılım olarak, bu bölgelerde yatırımlarını arttıracığı sinyalleri alınmaktadır. Yurtdışı üretim kapasitesinin artırılması, ihracat hedefimiz ile çelişir gözükse de uzun vadede hem ihracatta son üründen ara ürün ve teknoloji ihracatına yönelmemiz ile yeni bir ihracat alanı yaratılmasını, hem yurtiçinde katma değeri daha yüksek ürünlere odaklanılmasını sağlayacağından, ihracatın sürdürülebilirliği için tek çıkış yolu olarak gözükmektedir.

Dünya inşaat talebinin gelişmiş ülkelere kayması müteahhitlik firmalarını kendi ulusal sınırlarının dışına çıkararak uluslararası ölçekte taahhüt işlerine girmeye sevk etmektedir. 2009 senesinde ENR tarafından yayınlanan “Dünyanın En Büyük 225 Müteahhidi” listesindeki firmaların uluslararası taahhüt işlerinden gelen ciroları incelendiğinde, Türk müteahhitlerinin başta Ortadoğu olmak üzere Afrika ve Avrupa inşaat pazarlarından önemli bir pay kazandığı gözlenmektedir. Bununla birlikte Avrupa, Kore, Çin, Japonya gibi ülke/bölgelerin müteahhitleri de bu pazarlardan önemli paylar almaktadır. Bu bölgelerdeki inşaat sektörü potansiyeli düşünüldüğünde inşaat malzemeleri ihracatının artırılması için bölgedeki Türk müteahhitleriyle olduğu gibi diğer yabancı müteahhitlerle de işbirliği yapılması önem kazanmaktadır.

² Yakın coğrafya içerisinde Doğu Avrupa ülkeleri, Rusya, Kuzey Afrika ve Komşu Ülkeler yer almaktadır.

Tablo 3- Türkiye Yakın Coğrafyasında Gerçekleştirilen Taahhütlük İşleri Ciro (2009)

Müteahhitlik Firmaları (Genel Merkezlerine Göre)	Ortadoğu (Milyon Dolar)	Afrika (Milyon Dolar)
Avrupa	26.801	20.253
ABD	14.407	4.307
Çin	8.386	20.799
Kore	9.530	1.610
Japonya	5.413	1.589
Türkiye	4.257	2.763
Avustralya	1.502	-
Kanada	304	572
Diğer	6.951	4.916
Toplam	77.551	56.809

Kaynak: TOBB, 2011. (ENR, Dünyanın En Büyük 225 Müteahhidi).

Gelişmiş ülkelerde, inşaat sektöründe faaliyet gösteren firmalar finansman zorlukları, artan müşteri beklentileri ve rekabet karşısında daha etkili olmak için satın alma ve birleşmelerle büyüyerek konsolide olmaktadır. Türkiye’de ise fiilen inşaat faaliyetlerinde bulunan yaklaşık 200.000’in üzerinde (yap-satçılar da dâhil olmak üzere) firma olup bunların çoğu aile şirketi konumundadır. Türkiye Müteahhitler Birliği’ne kayıtlı olan firma sayısı 153’tür. Büyük uluslararası projelerin teknik altyapı ve deneyimin yanı sıra finansman ihtiyaçları doğrultusunda büyük müteahhitlik grupları tarafından alındığı düşünülürse, uzun vadede Türkiye’de de müteahhitler arası konsolidasyon kaçınılmaz olsa da yakın vadede konsolidasyon beklenmemektedir. Yakın vadede konsolidasyonun öngörülmemesi, dağıtım kanalına da yansıtacak ve dağıtım kanallarında da küçük – orta ölçekli bayi yapılanması devam edecektir.

Tablo 4- Türkiye İnşaat Sektöründeki İstihdamın Durumu

Yıllar	Toplam İstihdam (Bin Kişi)	İnşaat Sektörü İstihdamı (Bin Kişi)	İnşaat Sektörü Payı (%)
2006	20.423	1.196	5,9
2007	20.738	1.231	5,9
2008	21.194	1.241	5,8
2009	21.451	1.265	5,9
2010	22.665	1.450	6,4

Kaynak: TÜİK, 2010.

Tablo 5- Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatının Alt Sektörlere Göre Ayrımı (Milyon Dolar)

Alt Sektör veya Ürün Grupları	2006	2007	2008	2009	2010 (T)
Prefabrik Elemanlar	142,6	209,9	278,8	196,6	219,7
Tuğla, Karo, Kiremit	8,5	10,7	10,9	6,8	9,3
Mermer, Bims ve diğer Doğal Taşlar	761,5	874,2	939,2	742,4	826,1
Seramik	588,6	674,5	693,6	529,9	685,9
Cam	140,6	158,3	220,1	169,8	200,8
Demir - Çelik Ürünleri	6230,5	8666,6	14386,8	8050,5	9424,8
Alüminyum İnşaat Malzemeleri	617,5	794,6	888,0	705,0	769,4
Plastik İnşaat Malzemeleri	1055,3	1354,9	1766,3	1586,3	1716,8
Boyalar, Yapı Kimyasalları	166,3	201,4	251,7	249,6	267,3
Yalıtım Malzemeleri	145,2	240,9	291,1	295,3	317,5
Isıtma, Havalandırma, Klima	314,4	448,3	674,0	551,0	636,3
Tesisat Elemanları	114,5	153,7	198,0	186,3	217,6
Elektrik Malzemeler, Aydınlatma, Kablo	1312,9	1726,5	1871,2	1390,6	1486,7
Kilit ve Donanımı	262,2	374,3	451,5	336,6	392,6
Çimento	423,0	580,9	1132,8	1200,8	1327,2
Asfalt, Alçı, Çimentodan Eşya	91,1	106,5	138,0	106,9	117,2
Ahşap	54,3	64,6	92,0	106,4	112,3
Asansör	13,3	15,8	19,1	19,1	20,5
Toplam	12442,3	16656,6	24303,1	16429,9	18748,0

Kaynak: DTM, 2010. (2010 rakamları, on aylık gerçek ve iki aylık tahmini ihracat rakamları ihtiva etmektedir).

Tablo 6- Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatının Ülkelere Göre Ayrımı (Milyon Dolar)

Ülkeler	2006	2007	2008	2009	2010 (T)
Irak	1.003,6	907,3	1.214,7	1.649,9	1.502,6
Mısır	245,9	82,7	180,3	1.229,8	1.386,7
Libya	201,4	186,3	368,5	937,7	1.010,5
BAE	1.105,1	1.764,7	5.158,8	927,9	1.126,3
İngiltere	1.038,3	1.062,0	1.075,6	657,6	829,9
Cezayir	426,0	333,7	577,7	654,2	795,3
Almanya	826,4	789,8	899,2	636,9	718,1
İran	429,2	356,6	342,1	510,2	615,4
ABD	726,5	760,7	791,3	458,1	596,2
Türkmenistan	296,3	141,2	326,7	429,9	550,6
Diğer	6.143,6	10.271,6	13.368,2	8.337,7	9.616,4
Toplam	12.442,3	16.656,6	24.303,1	16.429,9	18.748,0

Kaynak: DTM, 2010. (2010 rakamları, on aylık gerçek ve iki aylık tahmini ihracat rakamları ihtiva etmektedir).

Tablo 7- Türkiye İnşaat Malzemeleri Dış Ticaret Durumu (Milyar Dolar)

Yıllar	İthalat	İhracat	Dış Ticaret Dengesi	İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)
2006	6,46	12,44	5,98	192
2007	7,21	16,66	9,45	231
2008	7,53	24,3	16,77	323
2009	5,44	16,43	10,99	302
2010	6,98	18,75	11,77	268

Kaynak: TÜİK, 2010; DTM,2010; ITC,2010. (2010 rakamları, on aylık gerçek ve iki aylık tahmini ihracat rakamları ihtiva etmektedir.)

İMSAD'ın 2023 hedefi;

- İhracatta 100 milyar dolar,
- Yurtdışı müteahhitlik faaliyetleri hacminde 100 milyar dolar,
- Yurtiçi müteahhitlik faaliyetleri hacminde 100 milyar dolar.

Tablo 8- İnşaat Malzemesi İhracatçısı Başlıca Ülkeler (2009 Yılı)

Ülkeler	İhracat Tutarı (Milyon Dolar)	Payı (%)
Çin	81.961	15,3
Almanya	64.032	11,9
İtalya	35.762	6,7
ABD	34.810	6,5
Japonya	24.176	4,5
Fransa	19.931	3,7
İspanya	15.993	3
Türkiye	15.789	2,9
Diğer Ülkeler	243.984	45,5
Toplam	536.438	100

Kaynak: Dünya Ticaret Merkezi (ITC), 2009.

Tablo 9- Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatındaki Yeri ve Payı (2009)

Alt Sektör veya Ürün Grupları	Dünya İhracat Sıralaması	Dünya İhracat Payı (%)
İnşaat Demiri	1	28
Demir - Çelik Radyatör	1	12
Demir - Çelik Profil	1	8
Doğal Taşlar, Mermer, Bims, Diğer Taşlar	3	8
Çimento	4	13
Seramik Kaplama Malzemeleri	5	3

Seramik Sağlık Gereçleri	6	4
Demir - Çelik Cephe / Çatı Malzemesi	6	5
Alüminyum İnşaat Malzemeleri	8	4
Plastik İnşaat Malzemeleri	9	3
Çelik Boru	11	3
Cam	20	1
Boya	20	1

Kaynak: TÜİK,2009; DTM, 2009; IGEME, 2009.

Tablo 10- İnşaat Malzemeleri İthalatı ve Türkiye'nin Yeri

Yıllar	Dünya İthalatı (Milyar Dolar)	Türkiye İthalatı (Milyar Dolar)	Türkiye'nin Payı (%)
2006	426,2	6,5	1,5
2007	569,6	7,2	1,3
2008	645,3	7,5	1,2
2009	427,4	5,4	1,3
2010	543,7	7	1,3

Kaynak: TÜİK, 2010; DTM,2010; ITC, 2010.